

Łupiński, Józef

"Przyszłość natchnieniem dla
teraźniejszości - Sympozjum
Historyczne i Świętowościechowe, Ełk
20-22.04.1994 roku", pod red. Krzysztofa
Brzostka, Ełk 1996 : [recenzja]

Studia Teologiczne 15, 412-413

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Przeszłość natchnieniem dla terażniejszości - Sympozjum Historyczne i Świętowojciechowe, Elk 20-22.04.1994 roku, pod red. Krzysztofa Brzostka, Elk 1996, ss. 342.

1. Artykuły Sympozjum Historycznego i Świętowojciechowego wydane drukiem stanowią cenny przyczynek do poznania przeszłości terytorium obecnej diecezji elckiej. Tereny Suwalszczyzny oraz Mazur, są ziemią styku wielu kultur, ludów i różnorodnych religii mają bogatą przeszłość. Polacy, Litwini, Niemcy, Rosjanie przez wieki współżyli na tym obszarze i wspólnie przeżywali wojny, różne nieszczęścia i chwile pokoju.

Prawdopodobnie mając na uwadze te wszystkie względy, organizatorzy sympozjum naukowego zaprosili na obrady uczonych historyków pochodzących z różnych krajów, kultur i wyznań. Ta różnorodność stanowi bogactwo zaprezentowanych artykułów. W trakcie sympozjum wygłoszono 31 referatów. Wypowiedzi naukowców można by podzielić na kilka grup: zagadnienia z zakresu historii kościoła katolickiego, kościołów ewangelickich, wspólnot staroobrzędowców oraz z dziedziny historii powszechnej. Większość referatów dotyczyła wprost terenu obecnej diecezji elckiej. Jedyne niektóre (np. ks. G. Sarauskasa) wychodziły tematycznie poza teren obecnej Polski.

2. Referaty odnoszące się do historii Kościoła Katolickiego były poświęcone pierwszym męczennikom na ziemiach przyległych słowiańszczyźnie: św. Wojciechowi i św. Brunonowi z Kwerfurtu. Zasłużony medioewista, prof. Labuda, w swoim referacie (str. 295-305) interesująco przedstawił współczesny stan dyskusji nad działalnością pastoralną i misyjną św. Wojciecha. W wystąpieniu autor skupił się na ustaleniu pewników dotyczących żywota świętego, wynikających z tekstów źródłowych oraz postawił kilka problemów oczekujących na rozwiązanie m.in.: kwestia ustalenia środowiska rodzinnego świętego oraz problematyka peregrynacji Wojciecha po ówczesnej Europie. Bp. Wojtkowski poświęcił swój referat teologii ewangelizacji i męczeństwa św. Brunona z Kwerfurtu (str. 39-54). Bazując na tekstach źródłowych autor przedstawił niektóre aspekty teologiczne misji świętego, m.in.: teologię męczeństwa i teologię ewangelizacji. Siłą motoryczną działalności Brunona było pragnienie osiągnięcia życia wiecznego pogan dzięki miłosierdziu Bożemu. Obrazem i wzorem postępowania dla świętego było życie i męczeństwo św. Wojciecha (str. 47). Pozostałe referaty dotyczące historii Kościoła katolickiego ukazały dzieje struktur kościelnych istniejących w przeciągu wieków na terenie obecnej diecezji elckiej. Szczególnie interesujące są wspomnienia Klauza Skibowskiego, dotyczące parafii św. Wojciecha w Elku z okresu sprzed 1945 roku. Autor, niegdyś parafianin obecnej katedry, barwnie ukazał obraz Kościoła katolickiego w diasporze (str. 245-252).

Warte uwagi są referaty dotyczące historii Kościoła luterańskiego na omawianym terenie. Temu zagadnieniu poświęcono 5 wystąpień. Proces reformy na omawianym terenie ukazał w referacie ks. A. Szorc (str. 91-101). Reformację przeprowadzono na terenie Prus Królewskich według zasady *cuius regio eius religio*. Ostatni Wielki Mistrz Krzyżacki, książę Albrecht von Hohenzollern w swoim państwie dokonał czystki religijnej usuwając wszystkich, którzy nie chcieli przyjąć nowej wiary. Spowodowało to wprowadzenie Kościoła luterańskiego i całkowite wyparcie katolicyzmu.

Dzieje obrońcy języka polskiego pośród mazurów, pastora Tymoteusza Kriegera przedstawił w swoim referacie prof. J. Jasiński (str. 183-192). Duchowny, superintendent elcki w kaznodziejstwie i katechezie w stosunku do ludności mazurskiej używał ich języka, odrzucał metody włączania niemczyzny. Z tego powodu był szkanywany przez władze lokalne.

Dzieje staroobrzędowców na terenie suwalsko-mazurskim przedstawił prof. M.M Drozdowski (str. 135-142). Przedstawiciele tego nurtu prawosławia przybyli na omawiany teren z Uralu i Syberii pod koniec XVII wieku. Autor ukazał obrzędy starowierców, ich postawę wobec polskiej kwestii narodowej oraz miejsca osiedlenia.

Pośród referatów z zakresu historii powszechnej dotyczące terenu obecnej diecezji elckiej należy podkreślić wystąpienie prof. J. Ziółka (str. 215-227). W swoim referacie, opierając się na badaniach archiwalnych przedstawił udział mieszkańców ziemi suwalskiej i augustowskiej w powstaniach XIX wieku. Udział ten, w sposób szczególnie szlachty i chłopów, był znaczącym elementem w walce o niepodległość narodu polskiego.

3. Podsumowując, można stwierdzić, że omawiana pozycja warta jest przeczytania i ewentualnego konsultowania. Interesującym jest fakt, iż na jednym tylko symposium przedstawiono liczne referaty na niezłym poziomie naukowym. Miejmy nadzieję, że następne spotkanie oraz opublikowane wystąpienia posuną naprzód naszą wiedzę religijną i historyczną o tak interesującym regionie.

Ks. Józef Łupiński